

อนาคตภาพของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ในประเทศไทย The Scenario of Educational Supervisor Profession in Thailand

¹ปารณีย์ ขวัญกิจวงศ์ธร Paranee Kwankijwongthron

²ศักดิ์พันธ์์ ตันวิมลรัตน์ Sakdipan Tanwimonrat

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{1,2}Educational Administration Program, Faculty of Education, Silpakorn University

¹Corresponding author, e-mail: paranee.kw@gmail.com

Received January 3, 2025; Revised January 25, 2025; Accepted: January 27, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบอนาคตภาพของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ในประเทศไทย ด้วยระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา จากแบบบันทึกประกอบการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยควอไทล์ เพื่อพิจารณาหาค่าฉันทามติจากแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าของลิเคิท์ ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ในประเทศไทย มี 2 ด้าน 43 ประเด็น คือ 1) ด้านความรู้ ประสบการณ์ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน มุ่งเน้นให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ เข้าใจด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา การวิจัย การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบูรณาการนิเทศและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการนิเทศ สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทันสมัย วางแผนงานและจัดลำดับความสำคัญของงาน มีความคิดเชิงบวก มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และเป็นแบบอย่างที่ดีได้ และ 2) ด้านการจัดการองค์กรของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ มุ่งเน้นให้ มีโครงสร้างการบริหารการนิเทศที่เป็นรูปธรรมประสานงานกันได้อย่างคล่องตัว ปรับโครงสร้างการบริหารให้มีหน่วยศึกษานิเทศก์ส่วนกลางที่จะเชื่อมโยงนโยบายจากส่วนกลางสู่หน่วยงานที่จัดให้มีการนิเทศ โดยมีโครงสร้างกรอบอัตรากำลังสำหรับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานกลางอย่างชัดเจน มีกฎหมายรองรับ มีองค์กรหรือหน่วยงานเฉพาะของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ วิชาชีพศึกษานิเทศก์ควรได้รับการส่งเสริมความก้าวหน้าของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ โดยมีเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ ที่เข้มแข็ง สามารถเติบโตและก้าวหน้าเปลี่ยนตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น ในส่วนของหน่วยงานที่จัดการศึกษาจะต้องมีศึกษานิเทศก์ครบทั้งปริมาณ และมีคุณภาพที่เหมาะสม

คำสำคัญ: อนาคตภาพ; วิชาชีพ; ศึกษานิเทศก์

Abstract

The purpose of this research was to study the scenario of supervisor professional in Thailand by using Ethnographic Delphi Futures Research (EDFR) research technique. The participants in this research, selected by purposive sampling, included 19 experts. The research instruments were the Non – Structured interview and the questionnaires. The data was collected from the record of interview and Likert rating scale questionnaires. The statistical tools: median, mode and interquartile range (Q3-Q1) were used to find the consensus of the experts group. The findings were as follows: The scenario of supervisor professionals in Thailand has two aspects with 43 issues: 1) the aspect of knowledge, experience, work practices, and professional conduct which involves being academic leadership, understanding curriculum management, educational research, the use of media, innovation, and digital technology, being able to integrate technology into the supervision process and apply it in practice, being capable of analyzing problems and understanding teachers' needs using diverse and modern approaches, being able to plan and prioritize tasks, having a positive mindset, demonstrating ethics and integrity, adhering to professional codes of conduct, and serving as good role models. 2) the aspect of management of supervisor professionals which involves creating a tangible organizational structure for educational supervision, being able to coordinate effectively, adjusting the administrative structure to establish a central unit for educational supervision that coordinates with regional offices, having a clear structural framework for staffing in the central agency, being supported by legislation, having specific organizations or units for the supervisor professional to ensure that supervisors can fully carry out their duties, being promoted to career advancement, with a clear path for professional growth and the opportunity to progress to higher positions, and ensuring that there are enough qualified supervisor professionals with appropriate skills and quality in educational institutions.

Keywords: The Scenario; Profession; Educational Supervisor

บทนำ

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งถือเป็นการปรับเปลี่ยน ครั้งสำคัญทางการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งระบบ อย่างไรก็ตามจากการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ประสิทธิภาพความสำเร็จในหลายเรื่อง เช่น การปรับโครงสร้าง หน่วยงานให้มีเอกภาพ มีการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากหลากหลายองค์กร มีปัญหาและบริหารจัดการได้ ไม่คล่องตัว จึงเปลี่ยนจาก 14 กรม มาเป็น 5 องค์กรหลัก ได้แก่ 1) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และ 5) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาผ่านไป ด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ ทั้งเทคโนโลยี สังคม สภาพแวดล้อมการแข่งขัน ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การปฏิรูปการศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรการปฏิรูปการศึกษาจึงเกิดขึ้นอีกครั้งในปีพ.ศ.2552-2561 เป็นการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง มีกรอบแนวทางการปฏิรูป 4 ประการ คือ 1) พัฒนา คุณภาพคนไทย 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ โดยการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่าง มีคุณภาพมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของไทย 2) โอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษา แต่ยังคงพบว่ามีหลายเรื่องที่เป็นปัญหาต้องเร่งปรับปรุงแก้ไข พัฒนา ต่อยอด เช่น การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูอาจารย์ (บริษัทมติชนจำกัด (มหาชน), 2562) เพื่อให้เกิด ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และ สมรรถนะที่พร้อมต่อสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงของโลกที่จะมาช่วยพัฒนาการศึกษาของประเทศในการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาของชาติ จึงต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะอย่างสูงในการประกอบวิชาชีพ ต้องมุ่งเน้นให้เกิดบุคลากรทางการศึกษา ที่มีมาตรฐาน มีคุณธรรมและจริยธรรม

ปัจจุบันเมื่อกล่าวถึงศึกษานิเทศก์ ในวงการการศึกษายุคปัจจุบัน มีผู้คนจำนวนน้อยมากที่จะรู้ว่าศึกษานิเทศก์เป็นใคร ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่อะไร หรือแม้กระทั่งศึกษานิเทศก์สำคัญอย่างไร ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา วงการการนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่หลักอย่างศึกษานิเทศก์ต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ เช่นครูรุ่นใหม่มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น บทบาทและความท้าทายใหม่ดังกล่าวของศึกษานิเทศก์ทำให้ศึกษานิเทศก์ต้องปรับตัวให้มีคุณสมบัติที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการแข่งขันในโลกยุคปัจจุบัน (เอกชัย อ้ายม่าน และคณะ, 2565) โดยจากสภาพ ปัญหาการดำเนินการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการนิเทศตามนโยบายจากส่วนกลางศึกษานิเทศก์ไม่มีโอกาสในการพัฒนาเทคนิควิธีการนิเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของครูและ โรงเรียนเท่าที่ควร บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะการนิเทศ ขาดการเตรียมความพร้อม ไม่ได้สำรวจ ความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ขาดการประเมินผลและขาดการนำผลการนิเทศไปใช้ประโยชน์ รวมถึงครูมีทัศนคติทางลบต่อการนิเทศ ประกอบกับจำนวนศึกษานิเทศก์มีไม่เพียงพอต่อการนิเทศ

ตามรายงานผลการศึกษา สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย พบว่าปัจจุบันครูไม่ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะสาขาวิชา มีเฉพาะการนิเทศภายในที่โรงเรียนดำเนินการเองการพัฒนาอบรมครู ไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู โดยการพัฒนาอบรมครูส่วนใหญ่ เป็นการอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนด ทั้งเรื่องเนื้อหาหลักสูตรและวิธีการฝึกอบรม ซึ่งมักไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู และเป็นการอบรมที่ไม่ได้กำหนดแผนไว้ชัดเจน ประกอบกับสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษาได้ให้ความสำคัญของการนิเทศการศึกษาใน

ข้อเสนอเชิงนโยบายในรายงานการวิจัย และพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในประเด็นที่ 2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาใน มาตรการข้อที่ 4 ระบุว่า สถานศึกษาเร่งรัดจัดระบบการทำงาน ระบบการนิเทศภายในปัจจัยและบรรยากาศ ให้เอื้อต่อการทำงานของครูและมอบหมายภาระการสอนให้สอดคล้องกับวิชาเอกความ ถนัด หรือความเชี่ยวชาญของครู และในข้อเสนอแนะเชิงนโยบายประเด็นที่ 3 การจัดระบบการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในมาตรการเร่งด่วนข้อที่ 1 เสนอไว้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรปรับระบบและโครงสร้างการบริหารงานนิเทศการศึกษาในส่วนกลางเพื่อให้เกิดการประสานเชื่อมโยง ส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติการนิเทศในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และมาตรการข้อที่ 2 กำหนดไว้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษา เร่งรัดให้หน่วยงานในสังกัดพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษา และการเรียนการสอนให้มี ความเข้มแข็ง ทั้งการนิเทศภายในและการนิเทศภายนอก โดยใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย รวมทั้งจัดปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานให้เพียงพอตามบริบทของพื้นที่โดยศึกษานิเทศก์ต้อง ตระหนักและเร่งสร้างความเชื่อมั่นให้กับครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันทั้ง ครูและผู้บริหารมีความรู้และความสามารถสูงขึ้น ประกอบกับสื่อเทคโนโลยีที่เข้าถึงได้ง่าย จึงทำให้ ความสำคัญของศึกษานิเทศก์น้อยลง ซึ่งบทบาทที่สำคัญของศึกษานิเทศก์ในทศวรรษหน้าจึงเป็นบทบาทของการกำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษามากกว่าจะเพื่อการให้ความรู้ ความ เข้าใจหรือการเป็นผู้ชี้แนะครูอีกต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับอนาคตภาพของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ในประเทศไทย เพื่อประโยชน์สำหรับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา และผู้ที่ต้องการประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นได้รับทราบความสำคัญ ของวิชาชีพศึกษานิเทศก์

วัตถุประสงค์

เพื่อทราบอนาคตภาพของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยโดยดำเนินการวิจัยตามกระบวนการของระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (EDFR: Ethnographic Delphi Futures Research) ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย ผู้วิจัยจัดเตรียมโครงการวิจัยด้วยการศึกษา วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ในประเทศไทย ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งจนถึงปัจจุบัน ข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพศึกษานิเทศก์ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพศึกษานิเทศก์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ระเบียบข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 เอกสารเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการมองอนาคต (Foresight) และแนวคิดทฤษฎีระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR ทั้งในและต่างประเทศ จากนั้นนำผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาอนาคตภาพของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ในประเทศไทย ตามระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (EDFR: Ethnographic Delphi Futures Research) โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาการกำหนดนโยบายทางการศึกษา การคาดการณ์อนาคตและการวางแผนงาน โดยผู้วิจัยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 19 คน ซึ่งจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดนี้มาจากแนวคิดของ Thomas T. Macmillan ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 4 กลุ่ม 1) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดและสนองนโยบาย 2) กลุ่มศึกษานิเทศก์ 3) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดคุณสมบัติพื้นฐาน และ 4) กลุ่มนักวิชาการศึกษา สำหรับการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ดำเนินการถอดบทสัมภาษณ์เป็นลายลักษณ์อักษร และเรียบเรียงข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ (Content Analysis) เพื่อเขียนเป็นประเด็นหรือแนวโน้ม นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และดำเนินการรวบรวมข้อมูลการวิจัยในรอบที่ 2

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 โดยให้นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม เพื่อพิจารณาประเมินค่าโอกาสความเป็นไปได้หรือควรจะเป็นในประเด็นสัมภาษณ์ และนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาหาค่า มัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถาม เพื่อสรุปผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำมาเขียนรายงานผลการวิจัย

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องอนาคตภาพของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ในประเทศไทย ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนระเบียบวิธีการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) พบว่า มี 2 ด้าน 43 ประเด็น ได้แก่ 1. ด้านความรู้ ประสบการณ์ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานของวิชาชีพ ประกอบด้วย 32 ประเด็น และ 2. ด้านการจัดการองค์กรของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ประกอบด้วย 11 ประเด็น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านความรู้ ประสบการณ์ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานของวิชาชีพ ประกอบด้วย 32 ประเด็น ได้แก่ 1) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องมีความเข้าใจในหลักสูตรการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร มีความสามารถในการถ่ายทอดหลักสูตรสู่สถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อให้ผู้เรียน มีทักษะและสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ในอนาคต และช่วยให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง (Life in the Real World) 2) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องสามารถถ่ายทอดความรู้ แนวคิดให้คำปรึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูสามารถค้นคว้าข้อมูลได้จาก Mass Media เทคโนโลยี AI เป็นต้น 3) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้การพัฒนา สื่อ และนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Innovation) เพื่อการเรียนรู้ 4) วิชาชีพศึกษานิเทศก์สามารถออกแบบ สร้าง พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีทักษะหลากหลายด้าน ครอบคลุมในการทำงาน (Multi Skills) 5) วิชาชีพศึกษานิเทศก์สามารถนำสื่อ เทคโนโลยี AI ที่พัฒนาระบบ Multi Skill และ Deep

Learning มาสร้างสรรคงานนิเทศ ออกแบบระบบการสอน (Instructional Design) และสามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการนิเทศและเผยแพร่ผลงานวิชาการ 6) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีดิจิทัล หรือ Digital literacy มีทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบูรณาการนิเทศตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป 7) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องเป็นนักคิด นักวิจัย นักริเริ่มสิ่งใหม่ ต้องมีนวัตกรรมในการนิเทศ มีผลงานวิจัยเป็นนักพัฒนาการศึกษา ส่งเสริมงานวิจัยในลักษณะที่มีการประสานความร่วมมือ เป็นงานวิจัยเชิงบูรณาการหรือแบบครบวงจร (Holistic Approach) 8) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Academic Leadership) ใช้วิจัยเป็นฐานในการทำงาน เรียบเรียงผลงาน เผยแพร่ความรู้ที่สามารถใช้งานได้ทั้งแบบออฟไลน์ (Offline) และออนไลน์ (Online) ได้อย่างน่าเชื่อถือ 9) วิชาชีพศึกษานิเทศก์สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิจัย จัดระบบ ประเมิน และสื่อสารสนเทศ สื่อสารเชื่อมโยงเครือข่าย และ Social Network ใช้สื่อเทคโนโลยีที่เป็นปัจจุบัน ผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ในยุคดิจิทัลเพื่อการนิเทศ 10) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ สามารถให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำ การจัดทำผลงานทางวิชาการ เพื่อการเขียนเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย และการประเมินผลการพัฒนางานข้อตกลงในการพัฒนางาน (Performance Agreement : PA) ของครู 11) วิชาชีพศึกษานิเทศก์สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ มีฐานข้อมูลในการบริหารจัดการ (Data Driven) การจัดการศึกษาตามบริบทการจัดการศึกษาแต่ละแห่ง และนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและเครือข่ายของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา 12) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องรู้จักครูเป็นรายบุคคล สามารถวิเคราะห์ข้อมูลรายบุคคล การจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อใช้ประกอบการนิเทศ ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง 13) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องเลือกใช้วิธีการหรือรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับครู เป็นผู้สร้างแรงกระตุ้นใจ (Motivation) และบทบาทของการให้คำแนะนำปรึกษา (Coaching) หรือสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ 14) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องสามารถชี้แนะ เป็นพี่เลี้ยง ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนครูด้านการจัดการเรียนการสอน ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทันสมัย บริหารจัดการให้สถานศึกษามีการพัฒนาที่เน้นโรงเรียนเป็นฐาน (Whole School Approach: WSA) 15) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ ต้องมีการนิเทศเชิงรุก มีการทำงานเชิงรุก โดยวางแผนการทำงานล่วงหน้าทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คำนึงสามารถปฏิบัติการนิเทศเพื่อแก้ปัญหา ช่วยเหลือสถานศึกษาได้ทันทั่วถึง 16) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องมีความรอบรู้ในด้านทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) 17) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องมีความรู้ความเข้าใจนโยบายของรัฐ เชื่อมโยงแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด เชื่อมโยงแผนของกระทรวงศึกษาธิการ วิเคราะห์ สังเคราะห์หาความสอดคล้องเพื่อให้เข้าใจบริบทที่กว้างขึ้นโดยมองเป้าหมายของประเทศเป็นหลัก 18) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องเข้าใจงานและข้อระเบียบสำคัญสามารถเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายในการขับเคลื่อนงานนิเทศ ที่มีการบูรณาการในรายวิชา 19) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องเป็นผู้รอบรู้โดยรอบทั้งด้านการจัดการเรียนรู้และการบริหารงาน โดยเฉพาะด้านการบริหารงาน 4 ฝ่ายของโรงเรียน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานงบประมาณ อีกทั้งเข้าใจระบบการบริหาร

จัดการคุณภาพ และกลยุทธ์ในการเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตของสถานศึกษา 20) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องมีทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication) สามารถสื่อสาร พูดจาชัดเจน ตรงประเด็น มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ความรู้ รวมถึงการ มีทักษะการใช้ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ 21) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องประสานงาน เชื่อมโยงความร่วมมือเพื่อสร้างประโยชน์แก่โรงเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา 22) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องมีทักษะการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) สามารถวางแผนการทำงาน และจัดลำดับความสำคัญของงาน มีความคิดเชิงบวกพร้อมปรับตัวเรียนรู้ตลอดเวลา 23) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องมีทักษะการทำงานร่วมกัน (Coordinating with Others) มีการทำงานเป็นทีม มีการวางแผนงานร่วมกัน สร้างแรงจูงใจให้เกิดเป้าหมายเดียวกัน บูรณาการนิเทศร่วมกันเพื่อลดความซ้ำซ้อน และการประเมิน 24) วิชาชีพศึกษานิเทศก์สามารถบริหารโครงการ (Project Management: PM) ที่เน้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการนิเทศ ติดตามการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง 25) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องมีความเป็นประชาธิปไตย สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฟัง และให้ข้อเสนอแนะ 26) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ ต้องเป็นนักปฏิบัติและเป็นแบบอย่าง Good Real Model practice หรือ best practice 27) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณ วิชาชีพศึกษานิเทศก์ รักษาเกียรติและจรรยาบรรณของศึกษานิเทศก์ รักและศรัทธาในวิชาชีพ 28) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องเป็นผู้มีปฏิสัมพันธ์ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นมิตรของครู 29) วิชาชีพศึกษานิเทศก์มีความเข้าใจบรรทัดฐานวัฒนธรรม ค่านิยม และประเพณีของไทย 30) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องเป็นนักสร้างแรงบันดาลใจ สร้างพลังให้กับผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ด้วยกัน 31) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี แต่งกายเหมาะสม สุภาพ พูดจาไพเราะมีความเป็นกัลยาณมิตร 32) วิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องมีจิตใจโอบอ้อมอารี มีความเข้าใจเอื้อเฟื้อผู้อื่น

ด้านที่ 2 ด้านการจัดการองค์กรของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ประกอบด้วย 11 ประเด็น ได้แก่ 1) จัดให้มีโครงสร้างการบริหารการนิเทศที่เป็นรูปธรรมประสานงานกันได้อย่างสะดวกระหว่างหน่วยงานกับสถานศึกษา 2) ปรับโครงสร้างการบริหารให้มีหน่วยศึกษานิเทศก์ส่วนกลางที่จะเชื่อมโยงนโยบายจากส่วนกลางสู่หน่วยงานที่จัดให้มีการนิเทศ โดยมีโครงสร้าง กรอบอัตรากำลังสำหรับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานกลางอย่างชัดเจน มีกฎหมายรองรับ 3) มีหน่วยงานเฉพาะของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ โดยจัดให้มีฝ่ายสนับสนุน เช่น ส่วนบริหารและบริหารทรัพยากร ส่วนสนับสนุนด้านเทคโนโลยีฝ่ายบริหารทั่วไป งบประมาณ บุคลากร ธุรการ 4) ให้มีคณะกรรมการกลาง เพื่อเป็นผู้พัฒนาวิชาชีพศึกษานิเทศก์เป็นการเฉพาะ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับศึกษานิเทศก์ 5) ใช้หลักการกระจายอำนาจที่ศึกษานิเทศก์อยู่กับหน่วยงานที่จัดการนิเทศ ให้มีความรับผิดชอบและการตัดสินใจบนพื้นฐานหลักวิชาการ 6) ต้องมีศึกษานิเทศก์ครบทั้งปริมาณและมีคุณภาพที่เหมาะสม ตามภารกิจ ตามภาระงาน ให้มีศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตรงกับความรู้ความสามารถอยู่ในหน่วยงานที่จัดการศึกษา 7) จัดให้มีการเปิดหลักสูตรพัฒนาเกี่ยวกับการนิเทศให้หลากหลาย เพื่อพัฒนาวิชาชีพศึกษานิเทศก์ให้เป็นไปตามลักษณะงานตามมาตรฐานวิชาชีพ 8) ศึกษานิเทศก์ต้องมีประสบการณ์ในตำแหน่งครูผู้สอน มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท หรือมีประสบการณ์ในการนิเทศการสอน การนิเทศเพื่อนครูในโรงเรียน 9) มีกระบวนการคัดเลือกศึกษานิเทศก์ ที่มีการประเมิน 360 องศา การประเมินเชิง

ประจักษ์ และได้รับการคัดเลือกจากนักการศึกษาที่มีความสามารถและประสบการณ์ในการนิเทศ เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพ 10) ส่งเสริมความก้าวหน้าของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ โดยมีเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพที่เข้มแข็งมากขึ้น สามารถเติบโตและก้าวหน้าเปลี่ยนตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น หรือเข้าสู่ตำแหน่งสายงานบริหารได้ 11) การพัฒนาวิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญ หรือมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญโดยเน้นในด้านการนำความรู้ไปใช้ได้ ในสถานการณ์จริงด้านการนิเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

อนาคตภาพของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ในประเทศไทย มี 2 ด้านคือ ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ด้าน 1) ด้านความรู้ ประสบการณ์ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนของวิชาชีพ 2) ด้านการจัดการองค์กรของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ โดยผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลแยกเป็นรายด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้ ประสบการณ์ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนของวิชาชีพ สรุปได้ว่า วิชาชีพศึกษานิเทศก์เป็นวิชาชีพทางการศึกษาที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ในการถ่ายทอดความรู้ และการนิเทศการศึกษา เป็นวิชาชีพที่เป็นพี่ทางวิชาการให้กับครูและสถานศึกษา มีความรอบรู้ด้านหลักสูตรการจัดการศึกษากระบวนการสอน เทคนิค วิธีการสอน และการนิเทศ สามารถถ่ายทอดความรู้ แนวคิดให้คำปรึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นกัลยาณมิตร มีความเข้าใจในหลักจิตวิทยา สามารถกระตุ้นให้ ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต และส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ มีความเข้าใจในด้านเทคโนโลยี ผสมผสาน เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการนิเทศ ทักษะคอมพิวเตอร์พัฒนาสื่อ เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เทคโนโลยี AI มาสร้างสรรค์ งานนิเทศ ออกแบบกระบวนการสอน (Instructional Design) และสามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการนิเทศและเผยแพร่ผลงานวิชาการ มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Academic Leadership) ใช้วิจัยเป็นฐานในการทำงานเรียบเรียงผลงาน เผยแพร่ความรู้ที่สามารถใช้งานได้ทั้งแบบออฟไลน์ (Offline) และออนไลน์ (Online) ได้อย่างน่าเชื่อถือมีฐานข้อมูลในการบริหารจัดการนิเทศ สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือครูและสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทันสมัย รวมถึงให้ คำปรึกษา แนะนำการจัดทำผลงานหรือการประเมินผลการพัฒนางานข้อตกลงในการพัฒนางาน (Performance Agreement: PA) ของครูมีการทำงานเชิงรุก สามารถเชื่อมโยงแผนพัฒนาการศึกษาโดยมองเป้าหมายของประเทศเป็นหลัก รอบรู้การบริหารงานของสถานศึกษา เข้าใจระบบการบริหารจัดการคุณภาพ สามารถสื่อสารการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงการทำงาน วางแผนงานอย่างมีระบบ มีการทำงานเป็นทีม วิชาชีพศึกษานิเทศก์นอกจากจะต้องมีความรู้ ความสามารถ ด้านวิชาการ การนิเทศแล้ว ต้องเป็นนักปฏิบัติ และเป็นแบบอย่าง Good Real Model มีความเข้าใจบรรทัดฐานวัฒนธรรม ค่านิยม และประเพณีไทย เป็นผู้มีบุคลิกภาพดี แต่งกาย เหมาะสม มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อผู้อื่น เนื่องจากความก้าวหน้าด้านการจัดการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น มีแนวการจัดการเรียนเรียนรู้ใหม่ๆ เทคโนโลยีที่

เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายของ การศึกษาที่มีการจัดการศึกษาตามบริบทของการจัดการศึกษาอันเป็นไปตามแผนการศึกษาของชาติ คือ พัฒนาค้น พัฒนาครูอาจารย์ พัฒนาสังคม ในหลากหลายรูปแบบที่เน้นการมีส่วนร่วม การนิเทศการศึกษาเป็นหนึ่งใน องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่จะเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ช่วยให้การจัดการเรียน การสอนของครูมีประสิทธิภาพและส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตร ผู้ที่เป็นศึกษานิเทศก์ถือได้ว่าเป็นบุคลากรสำคัญของประเทศ เป็นฟันเฟืองในการจัดการศึกษา ศึกษานิเทศก์ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่นิเทศ ศึกษานิเทศก์ถือว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง เช่นเดียวกับ วิชาชีพครู และวิชาชีพอื่นๆ จึงต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานตำแหน่ง และจรรยาบรรณของวิชาชีพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัสสุภาพรห์ คำจันทร์ ที่ศึกษาอนาคตภาพการนิเทศการศึกษาสำหรับศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในทศวรรษหน้า: กรณีสาระเทคโนโลยี (วิทยากรำนวน) โดยกล่าวถึงสภาพปัจจุบันของการนิเทศการศึกษาว่า การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการแก่ ครูผู้สอนเพราะกระบวนการเรียนการสอนมีกิจกรรมที่ซับซ้อนและหลากหลายมีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงาม ของครูผู้สอนเพราะครูผู้สอนจะต้องฝึกฝนในสภาพการณ์จริงอยู่เสมอ มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูผู้สอน ใน การเตรียมการสอน เพื่อที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความจำเป็นต่อการพัฒนาครูให้ทัน กับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยสามารถให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิเคราะห์วิจัย และมีความจำเป็นต่อการรักษา มาตรฐานการศึกษาเพราะช่วยให้ครูมีความคิดที่กว้างไกลก้าวหน้าทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการใหม่ๆ

นอกจากนี้ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 1. สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงทุกขณะการศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา 2. ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลาการนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ 3. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาขึ้นจำเป็นต้องได้รับการชี้แนะ หรือการนิเทศการศึกษาจากผู้ชำนาญการโดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ไขปัญหาได้สำเร็จลุล่วง 4. การศึกษาของประเทศเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติจะต้องมีการควบคุมดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา 5. การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนจำเป็นต้องมีการนิเทศเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูที่มีความสามารถต่างกัน 6. การนิเทศการศึกษานี้เป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครูไม่ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตามแต่ครูก็ต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ ในขณะที่ทำงานในสถานการณ์จริงกิจกรรม 7. การนิเทศ การศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอน 8. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ (พัสสุภาพรห์ คำจันทร์, 2565)

วิชาชีพศึกษานิเทศก์ เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะ ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา และการนิเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพ ดังที่ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กล่าวว่า หัวใจของความ เป็นศึกษานิเทศก์ คือ การเรียนรู้ของครู (Teacher Learning) ศึกษานิเทศก์

ที่เก่งจะต้องเน้นลงไปกับการเรียนรู้ของ ครู เชื่อมโยงกับโรงเรียน ทำงานกับคุณครู และมีผลต่อผู้เรียน สิ่งที่คุณครูต้องทำและต้องพัฒนาฝีมือให้ได้ คือ ต้องค้นหาวิธีสอนที่สร้างพลังแห่งการเรียนรู้ให้กับครู ต้องเป็นคนที่กล้าชวนคุณครูทดลองและคิดเชิงนวัตกรรมใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง กล้าลอง กล้าคิด กล้าสนับสนุน พาคุณครูออกนอกจากความคุ้นชินแบบเดิม พาคุณครูออกสู่โลกกว้างที่จะท้าทาย และจะต้องนำความรู้ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติของครูมาสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ที่ดีที่สุด คือ ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติและเรียนรู้ร่วมกัน สามารถสะท้อนบทเรียนร่วมกันทำให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ นั่นจะ ถือว่าเป็นความสำเร็จของศึกษานิเทศก์ (ประวิต เอรารวรรณ์, 2567)

ดังนั้นศึกษานิเทศก์ต้องเป็นที่ปรึกษาในเชิงวิชาการ มีความรู้แตกฉาน รู้ลึก รู้จริง มีทักษะ และประสบการณ์ในการนิเทศ สามารถช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ มีความเป็นกัลยาณมิตร รู้ครอบคลุม ในเรื่องนั้นๆ ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ และชัดเจนในสาขาวิชา พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ทันยุคสมัย ทัน การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันอยู่เสมอ มีการนิเทศเชิงรุก พัฒนา สื่อ นวัตกรรม การนิเทศให้สอดคล้องกับการศึกษาในปัจจุบันซึ่งมีเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเมื่อเทคโนโลยีมีบทบาทและเป็นส่วน หนึ่งของการใช้ชีวิตในยุคปัจจุบันและมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่เทคโนโลยีจะ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงในการศึกษา และแนวโน้มการศึกษาในประเทศไทยจะต้องมีความ เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น ซึ่งเทคโนโลยีและองค์ความรู้ใหม่กำลังเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิต เปลี่ยนวิธีคิดต่อการเรียนรู้ ครูต้องมีการปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ปรับเปลี่ยน บทบาทครู ให้เป็นครูยุคใหม่ พัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นลงมือ ปฏิบัติ โดยเน้นการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะชีวิต และนำมาใช้ต่อยอดในการประกอบอาชีพ ส่งเสริมให้ ผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตและการทำงาน การใช้สื่อเทคโนโลยี และการสร้างนวัตกรรม ดังนั้นศึกษานิเทศก์จึงต้องปรับ รูปแบบการนิเทศ กระบวนการนิเทศ พัฒนาเครื่องมือ สร้างนวัตกรรม พัฒนาเครือข่ายการนิเทศ ดำเนินการนิเทศ เชิงรุก เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ ลดภาระการ ติดตามที่ไม่จำเป็น หรือบูรณาการการนิเทศโดยการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน วางแผนร่วมกับ หน่วยงานกับสถานศึกษา ช่วยส่งเสริม สนับสนุนในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีนวัตกรรม การเรียนการสอนและนำเทคโนโลยีอย่างหลากหลายมาใช้ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมปนาท สุมมัตย์ ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาให้เกิดสมรรถนะที่เหมาะสมสำหรับทศวรรษหน้า ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการ พัฒนาศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ให้เกิดสมรรถนะที่เหมาะสมสำหรับทศวรรษ หน้า ประกอบด้วย 1. ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ 2. ด้านการเน้นความสำเร็จในงาน 3. ด้านการพัฒนาตน 4. ด้าน ความรู้ความสามารถในการวิจัย 5. ด้านความสามารถในการสื่อสาร 6. ด้านการมีจิตสาธารณะ 7. ด้านการพัฒนา คน 8. ด้านการสร้างแนวร่วมและทีมงาน (กัมปนาท สุมมัตย์, 2563)

ทั้งนี้ยังมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ ที่ศึกษาเรื่องอนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2556-2565) พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ นิเทศการศึกษาซึ่งได้แก่กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเตรียมการรับการเปลี่ยนแปลงด้านการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในอนาคตสรุปเป็นประเด็นใหญ่ๆ คือ 1) การใช้วิจัยเป็นฐาน (Research –based Supervision) 2) การใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT& On line Technology) 3) การใช้เครือข่ายเพื่อการนิเทศ (Network–base Supervision) และ 4) การนิเทศเพื่อการกำกับ ติดตามและการประเมินผล (Supervision for Directing Controlling and Evaluation) ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีการส่งเสริม และสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาได้ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ และสร้าง ความเข้มแข็งให้กับการนิเทศด้วยการสร้างเครือข่าย ในขณะที่เดียวกันก็ใช้การนิเทศเพื่อการกำกับ ติดตามและการ ประเมินผล ซึ่งจะส่งเสริมให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ (เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ, 2558)

2. ด้านการจัดการองค์กรของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ สรุปได้ว่า วิชาชีพศึกษานิเทศก์ ควรจัดให้มีโครงสร้างการบริหารการนิเทศที่เป็นรูปธรรมประสานงานกันได้อย่างสะดวก มีหน่วยงานเฉพาะของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ มีกฎหมายรองรับหน่วยงาน เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ โดยจัดให้มีฝ่ายสนับสนุน เช่น ส่วนบริหารและบริหารทรัพยากร ส่วนสนับสนุนด้านเทคโนโลยีฝ่ายบริหารทั่วไป งบประมาณ บุคลากร ธุรการ กระจายอำนาจที่ศึกษานิเทศก์อยู่กับหน่วยงานที่จัดการนิเทศ ต้องมีศึกษานิเทศก์ ครบทั้งปริมาณ และมีคุณภาพที่เหมาะสมอีกทั้งต้องมีประสบการณ์ในการนิเทศ การสอน การนิเทศเพื่อนครู กระบวนการสรรหาคัดเลือกศึกษานิเทศก์ ต้องได้รับการคัดเลือกจากนักการศึกษาที่มีความสามารถ โดยมีการประเมิน 360 องศา เพื่อให้ได้ศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ ความสามารถ เชี่ยวชาญในด้านการนิเทศ ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญ อีกทั้งวิชาชีพศึกษานิเทศก์ควรได้รับการส่งเสริมความก้าวหน้าของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ โดยมีเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพที่เข้มแข็ง สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้ส่วนภูมิภาคเป็นการบริหารจัดการในรูปแบบเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีศึกษานิเทศก์ ปฏิบัติงานในกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาของทุกเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมศึกษานิเทศก์ทุกสังกัดให้มาปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษา (เดิมตำแหน่งศึกษานิเทศก์จะสังกัด ส่วนกลาง แยกตาม หน่วยงานต้นสังกัด เช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) กรมสามัญศึกษา (สศ.) และ กรมการศึกษาเอกชน (สช.) กระจายไปปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนภูมิภาค)

จากการปรับเปลี่ยนดังกล่าวส่งผลกระทบต่อกระบวนการนิเทศการศึกษาทั้งระบบ ขาดกลไก เชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างส่วนกลางและระดับเขตพื้นที่ การศึกษาในแต่ละภูมิภาค กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศตั้งศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง จัดตั้งศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นหน่วยงานภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่ ประสานงานด้านนิเทศการศึกษา ระหว่างส่วนกลางกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้การ ปฏิบัติงานตามภารกิจ หน้าที่ของการจัดการศึกษาของหน่วยงานในสังกัด มีความเชื่อมโยงกันระหว่าง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นๆ ให้เกิดความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาตามนโยบาย ของกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงการส่งเสริม สนับสนุน การนิเทศเร่งรัดพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา จากการใช้หลักการกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้มีหน่วยงานกลาง และศึกษานิเทศก์อยู่กับ หน่วยงานที่จัดส่งผลให้การ ทำงานของศึกษานิเทศก์ในมีความราบรื่นมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ ภาชนะ ที่ ศึกษาอนาคตภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2558-2567) ผลการวิจัย ในส่วนอนาคตภาพด้านเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรจะมีการกระจายอำนาจ บริหารงานทุกด้านจาก คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มายังเขตพื้นที่โดยตรงลดการสั่งการจาก เขตพื้นที่ไปสู่สถานศึกษา ด้านส่วน ราชการภายในจะมีการลดลำดับชั้นการสั่งการเป็นองค์กรแนวราบ (Flat organization) ควรจะมีการขยายให้มี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทุกจังหวัด ใน ส่วนกระบวนการสรรหาศึกษานิเทศก์ กระบวนการพัฒนา ศึกษานิเทศก์ ความก้าวหน้าของ ศึกษานิเทศก์ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อมั่น ความศรัทธาของการเป็น ศึกษานิเทศก์ การที่ ศึกษานิเทศก์ต้องรับผิดชอบงานจำนวนมาก ไม่สอดคล้องกับอัตราส่วนจำนวนโรงเรียนกับภาระ งาน จริง และไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางขาดประสบการณ์ และขาดการพัฒนาให้เป็นวิชาชีพที่มีความ เชี่ยวชาญ หรือการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ส่งผลต่อวิชาชีพศึกษานิเทศก์ เหตุที่ผู้เชี่ยวชาญ มีฉันทมติเช่นนี้เป็น เพราะ ว่า ปัจจุบันการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์นั้น ยังไม่สามารถจะทำได้ อย่างทั่วถึง เนื่องจากจำนวน ศึกษานิเทศก์มีน้อย และไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับภารกิจ และภาระ งาน และความต้องการของครูผู้สอนใน สถานศึกษา ตลอดจนศึกษานิเทศก์มีความชำนาญหรือความ เชี่ยวชาญจำเพาะ แต่ไม่ชัดเจนในสาขาวิชาหรือสาระ การเรียนรู้ที่นิเทศ ขาดความต่อเนื่องไม่เป็นไป ตามแผนการนิเทศเนื่องจากภารกิจ ภาระงานนอกเหนือจากมาตรฐาน ตำแหน่งและวิชาชีพ ขาด ประสบการณ์ในการนิเทศ (จักรพันธ์ ภาชนะ, 2559)

วิชาชีพศึกษานิเทศก์เป็นวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาถือเป็นบุคลากรที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการทำหน้าที่นิเทศ ติดตาม ให้คำแนะนำ ตลอดจนสนับสนุน ช่วยเหลือโรงเรียนด้านการพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด อีกทั้งยังมี บทบาทในการเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียน เพื่อให้ได้เลือกเรียนในสิ่งที่ชอบตามความถนัดและ ความสามารถของตนเอง อันจะส่งผลดีในการเรียนต่อยอดเยี่ยม การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และการ ประกอบอาชีพต่อไปได้ หน่วยงานที่จัดการศึกษาโดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน ต้องมี ศึกษานิเทศก์เป็นผู้นิเทศ และให้มีหน่วยงานเฉพาะทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ประสาน เชื่อมโยง การทำงานระหว่าง ศึกษานิเทศก์ส่วนกลางและส่วนพื้นที่ สนับสนุนด้านเทคโนโลยี ให้การปฏิบัติ หน้าที่ด้านการนิเทศเป็นไปอย่าง รวดเร็ว ส่งเสริมศึกษานิเทศก์ให้ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความ เชี่ยวชาญ โดยการประสานกับองค์กรที่มีความ เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือสถาบันระดับอุดมศึกษา ให้เปิดหลักสูตรพัฒนาเกี่ยวกับการนิเทศให้มีความหลากหลาย ส่งเสริมให้ศึกษานิเทศก์มี ความก้าวหน้าในวิชาชีพ (Career Path) ซึ่งจะเป็นช่องทางในการดึงคนคุณภาพเข้าสู่ ตำแหน่งเข้าสู่ ระบบการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยจากงานวิจัยในครั้งนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ของอนาคตภาพของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ในประเทศไทย ประกอบด้วย 2 ด้าน 43 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านความรู้ ประสบการณ์ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน มุ่งเน้นให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ เข้าใจด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา การวิจัย การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบูรณาการนิเทศและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการนิเทศ สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทันสมัย วางแผนงานและจัดลำดับความสำคัญของงาน มีความคิดเชิงบวก มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และเป็นแบบอย่างที่ดีได้

2) ด้านการจัดการองค์กรของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ มุ่งเน้นให้ มีโครงสร้างการบริหารการนิเทศที่เป็นรูปธรรมประสานงานกันได้อย่างคล่องตัว ปรับโครงสร้างการบริหารให้มีหน่วยศึกษานิเทศก์ส่วนกลางที่จะเชื่อมโยงนโยบายจากส่วนกลางสู่หน่วยงานที่จัดให้มีการนิเทศ โดยมีโครงสร้างกรอบอัตรากำลังสำหรับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานกลางอย่างชัดเจน มีกฎหมายรองรับ มีองค์กรหรือหน่วยงานเฉพาะของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่วิชาชีพศึกษานิเทศก์ควรได้รับการส่งเสริมความก้าวหน้าของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ โดยมีเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ ที่เข้มแข็ง สามารถเติบโตและก้าวหน้าเปลี่ยนตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น ในส่วนหน่วยงานที่จัดการศึกษาจะต้องมีศึกษานิเทศก์ครบทั้งปริมาณ และมีคุณภาพที่เหมาะสม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 อนาคตภาพของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ในประเทศไทย

บทสรุป

จากผลการวิจัยทั้ง 2 ด้าน 43 ประเด็น สามารถสรุปอนาคตภาพของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ในประเทศไทย ได้ดังนี้ 1) ด้านความรู้ ประสบการณ์ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน มุ่งเน้นให้มีความ

เป็นผู้นำทางวิชาการ เข้าใจด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา การวิจัย การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบูรณาการนิเทศ ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการนิเทศ สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทันสมัย วางแผนงานและจัดลำดับความสำคัญของงาน มีความคิดเชิงบวก มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตาม จรรยาบรรณวิชาชีพ และเป็นแบบอย่างที่ดีได้ 2) ด้านการจัดการองค์กรของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ มุ่งเน้นให้ มีโครงสร้างการบริหารการนิเทศที่เป็นรูปธรรมประสานงานกันได้อย่างคล่องตัวมีหน่วย ศึกษานิเทศก์ส่วนกลางที่จะเชื่อมโยงนโยบายจากส่วนกลางสู่หน่วยงานที่จัดให้มีการนิเทศ โดยมี โครงสร้าง กรอบอัตรากำลังสำหรับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานกลางอย่างชัดเจน มีองค์กรหรือหน่วยงาน เฉพาะของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ วิชาชีพศึกษานิเทศก์ควร ได้รับการส่งเสริมความก้าวหน้าของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ โดยมีเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพที่ ชัดแจ้ง สามารถเติบโตและก้าวหน้าเปลี่ยนตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น ในส่วนของหน่วยงานที่จัด การศึกษาจะต้องมีศึกษานิเทศก์ครบทั้งปริมาณ และมีคุณภาพที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การพัฒนาบทบาทวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ให้เป็นผู้ชำนาญหรือเชี่ยวชาญการนิเทศ และงาน วิชาการ หน่วยงานและบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องเห็นความสำคัญของการ พัฒนาศึกษานิเทศก์ร่วมกัน ต้องวางแผน เชื่อมโยงความร่วมมือเพื่อสร้างประโยชน์แก่โรงเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา
2. ควรมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ประสานการทำงานของวิชาชีพศึกษานิเทศก์โดยมีกรอบ อัตรากำลังที่ชัดเจน จัดให้มีทั้งฝ่ายสนับสนุน ฝ่ายบริหาร บุคลากร เพื่อให้ศึกษานิเทศก์สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว ทุกหน่วยงานที่มีสถานศึกษาต้องมีศึกษานิเทศก์ที่เพียงพอและมีคุณภาพที่ เหมาะสม ตามภารกิจ ภาระงาน โดยให้มีศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาระวิชา ได้มีเทศตาม สาระวิชาที่ตนเองถนัด ตรงความสามารถ นอกเหนือจากภารกิจ ภาระงานตามตำแหน่ง อีกทั้งการ ก้าวเข้าสู่ตำแหน่งของศึกษานิเทศก์ต้องมีเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพที่ชัดเจน สามารถเติบโตและ ก้าวหน้า เปลี่ยนตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น
3. กระบวนการสรรหาศึกษานิเทศก์ กระบวนการพัฒนาศึกษานิเทศก์ที่จะเป็นผู้นำในการ พัฒนาการศึกษาศึกษา ต้องคัดเลือกจากบุคคลที่มีความสามารถ เก่งกาจสอน มีความเชี่ยวชาญ มี ประสบการณ์ และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ควรส่งเสริมให้ชุมชน องค์กร หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วน ร่วมในการพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ โดยอาจร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็น องค์กรที่มีองค์ความรู้ทางวิชาการและผลงานวิจัย ดำเนินการพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ร่วมกัน สนับสนุนการทำงานของศึกษานิเทศก์ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศึกษานิเทศก์เฉพาะ อีกทั้งพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้ในการสนับสนุนให้ ผู้ประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าวิชาชีพศึกษานิเทศก์มีบทบาทสำคัญในระบบการศึกษาไทย ในการช่วยส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาวิชาชีพศึกษานิเทศก์ให้เป็นบุคคลที่มีความชำนาญหรือมีความเชี่ยวชาญเฉพาะในการนิเทศ ควบคู่กับวิจัย แนวทางการพัฒนาวิชาชีพศึกษานิเทศก์ แนวทางการฝึกอบรมและพัฒนาวิชาชีพศึกษานิเทศก์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับทศวรรษหน้า

2. ผลการวิจัย ด้านการจัดการองค์กรของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ปัจจุบันพบว่า หน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ประสานการทำงานของศึกษานิเทศก์ มีโครงสร้างการบริหารงานที่ไม่ชัดเจน ควรศึกษาวิจัย วิเคราะห์กลยุทธ์ในการจัดการการเปลี่ยนแปลงในองค์กรศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็นข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาองค์กรศึกษานิเทศก์ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น และดำเนินกิจกรรมการนิเทศได้อย่างคล่องตัว

เอกสารอ้างอิง

- กัมปนาท สุ่มมาตรย์. (2563). “แนวทางการพัฒนาศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาให้เกิดสมรรถนะที่เหมาะสมสำหรับทศวรรษหน้า”. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จักรพันธ์ ภาชนะ. (2559). อนาคตภาพการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2558-2567). *วารสารการพยาบาล กรมสาธารณสุขและการศึกษา*, 17(2): 122-123.
- ประวิต เอรารวรรณ์. (2567). *ศึกษานิเทศก์ยุคใหม่กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 27 สิงหาคม 2567 จาก https://otepc.go.th/th/content_page/item/4920-2567-on-site-training.html
- พัสฎาพรห์ คำจันทร์. (2565). “อนาคตภาพการนิเทศการศึกษา สำหรับศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในทศวรรษหน้า: กรณีสาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ)”. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ. (2558). อนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2556-2565). *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9(3): 96-97.
- บริษัทมติชนจำกัด (มหาชน). (2562, 26 กรกฎาคม). ยี่สิบปีปฏิรูปการศึกษาไทย ปมปัญหาที่ยังคงต้องแก้ไข. *มติชนออนไลน์*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2564 จาก https://www.matichon.co.th/advertorial/news_1597058
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *การวิจัยและพัฒนา นโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

เอกชัย อ้ายม่านและคณะ. (2565). ศักขานินเทศ์ยุคใหม่: การปรับตัวต่อความท้าทายในโลกที่เปลี่ยนแปลง. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10(39): 5-6.

